

Ο Λόγιος Βιζυηνός

Του **ΒΑΣΙΛΗ Κ. ΚΑΛΑΜΑΡΑ**

Ο ερωπαικά, δοκιμαικά, επιστημονικά και λημματογραφικά κείμενα της δεύτερης εγκατάστασης του Γεωργίου Μ. Βιζυηνού στην Αθήνα (1884-1992) συγκεντρώθηκαν σ' έναν άρτιο τυποτεχνικά τόμο, που κοσμείται από βινιέτες του μεγάλου Έλληνα χαράκτη Δημήτρη Γαλάνη: «Στους δρόμους της λογιουσύνης. Κείμενα γνώσης, θεωρίας και κριτικής» (Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης).

Η φιλολογική εργασία αποτελεί έργο του αιμνήστου καθηγητή Παναγιώτη Μουλλά (1935-2010), που παρέμεινε ημιτελής, καθότι η τελευταία του. Ο,τι άφησε ανολοκλήρωτο, το συμπλήρωσαν η επίκουρος καθηγήτρια Βενετία Αποστολίδου και η καθηγήτρια Μαίρη Μικέ.

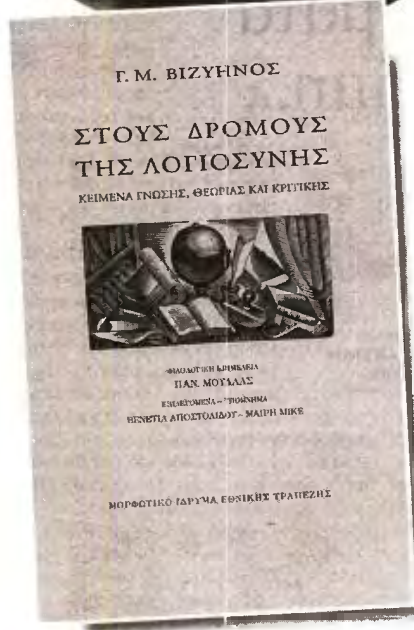
Στον τόμο αυτό δεν περιλαμβάνονται οι δύο διδακτορικές του διατριβές, η μία στη Γοττίνη («Το παιδικό παιχνίδι», 1891) και η άλλη στην Αθήνα («Η φιλοσοφία τού καλού παρά τω Πλωτίνω», 1884). Τα κείμενα, γραμμένα κατά την τελευταία περίοδο της ζωής του, προτού βυθιστεί στο πνευματικό σκοτάδι, τον βρίσκουν εκλεγμένο υφηγητή αλλά χωρίς εντολή διδασκαλίας.

Ετσι, αναγκάζεται να εργαστεί ως καθηγητής Γυμνασίου, και στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητάς του εκπονεί δύο σχολικά χειρουργία: «Ψυχολογικά μελέται επί του καλού» (1885) και «Στοιχεία ψυχολογίας» (1888).

Ως διεκδικητής της πανεπιστημιακής έδρας συντάσσει ένα λιβέλο εναντίον του συνυποψήφιου του Μαργαρίτη Ευαγγελίδη και τον δημοσιεύει στην εφημερίδα «Χρόνος Αθηνών» (1885), με τον τίτλο «Μαργαρίτου Ευαγγελίδου, "Ιστορία της θεωρίας της γνώσεως"».

Είναι γεγονός ότι ο Γεώργιος Μ. Βιζυηνός, παρά τον πόλεμο που δέχεται από την αθηναϊκή κοινωνία, έχει πρόσβαση στα έντυπα της εποχής. Ετσι το άρθρο του «Οι καλόγεροι και η λατρεία τού Διονύσου εν Θράκη» δημοσιεύεται στην εφημερίδα «Εβδομάς» (1888), ενώ την ίδια χρονιά συμμετέχει στο «Πανηγυρικών Φύλλον» της «Εφημερίδος», με τη μελέτη του «Αι εικαστικά τέχνη κατά την Α' Εικοσιπενταετηρίδα του Γεωργίου Α'».

Ο βιοπορισμός, παρά την εμμονή που αποκτά εν τω μεταξύ της χρυσοθηρίας, είναι το μόνιμο πρόβλημα, αφού πλέον έχει χάσει την οικονομική στήριξη του ευεργέτη του, του Κωνσταντινουπολίτη Γε-

Κυκλοφορεί ο τόμος «Στους δρόμους της Λογιουσύνης. Κείμενα γνώσης, θεωρίας και κριτικής» του Π. Μουλλά από τις Εκδόσεις του ΜΙΕΤ

ωργίου Ζαρίφη. Εξ ου και εργάζεται ως συντακτής στο «Λεξικόν Εγκυκλοπαιδικόν» των Μπαρι και Χιριστ (1889-1892).

Η συνεργασία ως λημματογράφου εντοπίζεται σε εκατόν είκοσι λήμματα από το Α και το Β. Συγκεκριμένα: 19 στον πρώτο τόμο, 94 στο δεύτερο και 7 στον τρίτο.

Τελικώς, στην έκδοση του Μορφωτικού Ίδρυματος επιλέγονται μόνον 28, γιατί αναφέρονται—κατά την κρίση τού Μουλλά—κυρίως σε ποιητές και πεζογράφους. Στην ίδια κατηγορία, ανήκουν τα λήμματα «βαλλιστικών άσμα» και «βάρδοι».

Ο Βιζυηνός δεν είναι «ψυχρός» καταγραφάς του εργοβιογραφικού τού κάθε συγγραφέα και δεν αρκείται μόνο σε άκριτες πληροφορίες. Είναι τολμηρός, σε τέτοιο βαθμό που δεν διστάζει να τα βάλει—δεν έχει σημασία εάν έχει δίκιο ή άδικο—με τον Βοκκάκιο και τον Μπαλζάκ! (Τότε γραφόνταν Βαλζάκ με βήτα).

Τον πρώτο τον καυτηριάζει για τις ερωτικές σκηνές του: «[...] Κατά μέγαν βαθμόν έκδοτος εις τας σαρκικές ηδονάς [...]». Τον δε δεύτερο για το κομποθεωρητικό του είδωλο: «Ο [...] χονδροειδής εν τούτω υλισμός του προκαλεί πολλάκις την αγανάκτησιν, μάστιγα σάσις εμβαθύνει εις γυναικός τινος την καρδίαν».

Ο τόμος «Στους δρόμους της λογιουσύνης» ολοκληρώνεται με τις μελέτες «Ερρίκος Ιβσεν» (σε δύο συνέχειες στην «Εικονογραφημένη Εστία», 1892) και «Ανά τον Ελικώνα» (σε ένδεκα συνέχειες στην «Εικονογραφημένη Εστία», 1894).

Κλείνοντας, θα σταθούμε στο αίτημα του Παναγιώτη Μουλλά αναφορικά με τον Γ. Μ. Βιζυηνό, το οποίο δεν είναι αποκλειστικά φιλολογικό: «[...] Να συλλάβουμε τη σύνολη πνευματική του παρουσία ως ποιητή, διηγηματογράφου και διανοουμένου συνάμα [...], έτσι που το κάθε μέρος να βρίσκει τη θέση του, να συνδέεται, να φωτίζεται και να ερμηνεύεται από ένα όλον. Κάτι που μπορεί να βοηθήσει και ως χρέος μας ή οφειλή μας».

Αυτό είναι το «αντίδοτο» στην παραφιλολογία, η οποία επιμένει στους ψυχολογικούς παράγοντες της βιογραφίας τού Γεωργίου Μ. Βιζυηνού, δηλαδή στην πορεία του προς την τρέλα και στον εγκλεισμό του στο φρενοκομείο, καθώς και στην ερωτική σχέση του με τη μαθήτριά του Μπέτινα Φραβασίλη. Χωρίς αυτά, ίσως το έργο να μην είχε ξεφύγει από το στενό πανεπιστημιακό κύκλο. Κάθε εποχή και το μελόδραμά της.